

The Effectiveness of Group Logo Therapy on Wisdom and Values of Depressed Female Students

Maryam Mohammadghasemi Samani¹, Elham Foroozandeh*²

¹ Naeyn Branch, Islamic Azad University, Naeyn, Iran

² Department of Psychology, Naeyn Branch, Islamic Azad University, Naeyn, Iran

ABSTRACT

Received: 2024/01/24
Reviewed: 2026/02/10
Accepted: 2026/02/14
P.P: 61-74

Keywords:

- . Depression
- . Logotherapy
- . Students
- . Values
- . Wisdom

*. Corresponding author

✉ Elham_for@yahoo.com.

Background and Objectives: The present study was conducted to determine the effectiveness of group logo therapy on wisdom and of depressed female students.

Methods: The research method was a quasi-experimental pretest-posttest with a control group. The statistical population of the study included all depressed female students who were studying in the high school in sharekord in the academic year of 2022-2023 and the available sampling method included 30 eligible entry criteria individuals and two groups of 15 people (the experimental group and the waiting group) were replaced by simple randomization. the experimental group underwent 8 sessions of 90-minute group logo therapy while the control group received no intervention. The instruments used included the Beck Depression Inventory-2 (BDI-II)9(1996), the wisdom scale (WS) (Schmidt et al., 2012) and Schwart Value Survey (SVS) (2006).

Findings: The data were analyzed by multivariate analysis of covariance. The finding of the present study showed that there was a significant difference between the two groups in terms of wisdom and values ($P<0/01$).

Conclusion: It can be concluded that group logo therapy can be used as an efficient method to increase wisdom, values and positive psychological characteristics of depressed female students.

ISSN (Online): 2717_221X

DOI: 10.48310/EDU.2026.15701.1521

Citation (APA): Mohammadghasemi Samani M, Foroozandeh E. (2025) [The Effectiveness of Group Logo Therapy on Wisdom and Values of Depressed Female Students]. *The Journal of Research in Guidance and Counseling Education*, 10(1), 61-74.

 [https:// 10.48310/EDU.2026.15701.1521](https://10.48310/EDU.2026.15701.1521)

اثربخشی معنادرمانی گروهی بر خردمندی و ارزش‌های دانش‌آموزان دختر افسرده

مریم محمدقاسمی سامانی^۱، الهام فروزنده^{۲*}

^۱ دانش‌آموخته کارشناسی ارشد روان‌شناسی بالینی، واحد نایین، دانشگاه آزاد اسلامی، نایین، ایران
^۲ گروه روان‌شناسی، واحد نایین، دانشگاه آزاد اسلامی، نایین، ایران

چکیده

پیشینه و اهداف: پژوهش حاضر باهدف تعیین اثربخشی معنادرمانی گروهی بر خردمندی و ارزش‌های دانش‌آموزان دختر افسرده انجام شد.

روش‌ها: روش پژوهش نیمه‌آزمایشی از نوع پیش‌آزمون - پس‌آزمون با گروه گواه بود. جامعه آماری پژوهش شامل همه دانش‌آموزان دختر افسرده بود که در دوره دوم متوسطه شهرکرد در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ مشغول به تحصیل بودند و به روش نمونه‌گیری در دسترس از بین افراد دارای ملاک‌های ورود تعداد ۳۰ نفر وارد مطالعه شده و در دو گروه ۱۵ نفری (گروه آزمایش و گروه در انتظار درمان) به‌صورت تصادفی جایگزین شدند. گروه آزمایش ۸ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای تحت درمان معنادرمانی گروهی قرار گرفتند درحالی‌که گروه گواه هیچ مداخله‌ای دریافت نکرد. ابزارهای مورد استفاده شامل پرسش‌نامه افسردگی بک-۲ (BDI-II) (۱۹۹۶)، مقیاس خردمندی (WS) (اشمیت و همکاران، ۲۰۱۲) و پرسش‌نامه نظام ارزشی شوارتز (SVS) (۲۰۰۶) بود.

یافته‌ها: داده‌ها با استفاده از آزمون تحلیل کوواریانس چندمتغیری تحلیل شد. یافته‌های مطالعه حاضر نشان داد که بین گروه‌ها از نظر خردمندی و ارزش‌ها تفاوت معناداری وجود داشت ($P < 0/01$).

نتیجه‌گیری: می‌توان چنین نتیجه گرفت که معنادرمانی گروهی می‌تواند به‌عنوان یک روش کارآمد جهت بهبود خردمندی و ارزش‌های دانش‌آموزان دختر افسرده مورد استفاده قرار گیرد.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۰۴

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۱۱/۲۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۱/۲۵

صفحات: ۶۱-۷۴

واژه‌های کلیدی:

- . ارزش‌ها
- . افسردگی
- . خردمندی
- . دانش‌آموزان
- . معنادرمانی

* نویسنده مسئول

Elham_for@yahoo.com

مقدمه

نوجوانی^۱ از مهم‌ترین و حیاتی‌ترین مراحل رشد شخصیت است. بدون شک نوجوانی از دوره‌های پرماجرایی زندگی انسان است. در این دوره بخش زیادی از تغییرات فیزیولوژیکی، روانی و اجتماعی در درون فرد اتفاق می‌افتد. نوجوانی مرحله‌ای است که فرد بیشتر از دوران کودکی با آشفتگی‌ها و کشمکش‌های روانی روبرو می‌شود و برای یافتن معنای زندگی خود به جست‌وجو می‌پردازد. داشتن هدف و معنا در زندگی یکی از مهم‌ترین و تأثیرگذارترین عواملی است که به نوجوان در حل بحران هویتی خود کمک می‌نماید (Rathi & Rastogi, 2007). ایجاد و افزایش معنا در زندگی به نوجوانان کمک می‌کند که بر شرایط سخت و پیچیده فائق آیند و هم باعث افزایش خودکفایی و رضایت شخصی در آن‌ها می‌شود (Kim et al, 2005). هر چند تصور بر این است که بیشتر افراد مرحله نوجوانی و شرایط ناپایدار روان‌شناختی و هیجانی این دوره را به‌سلامت طی می‌کنند؛ اما نتیجه مطالعات در دهه‌های اخیر نشان می‌دهد روزبه‌روز بر تعداد نوجوانانی که به آسیب‌های رفتاری یا هیجانی دچار می‌گردند افزوده می‌شود (Trent et al, 2019). یکی از جدی‌ترین مشکلات سلامت روان نوجوانان افسردگی^۲ است (Kehusmaa et al, 2022). افسردگی یکی از تشخیص‌های رایج روانپزشکی نوجوانان است و شیوع آن در بین نوجوانان روزبه‌روز در حال افزایش بوده و در حدود ۲۳ درصد گزارش شده است (Boyne & Hamza, 2022).

1. Adolescence

2. Depression

نتایج پژوهش‌های قبلی (Grover et al, 2009؛ Moor et al, 2007) بیانگر این است که افسردگی نوجوانی^۱ در اکثر مواقع تشخیص داده نشده و متعاقب آن اقدامی برای درمان صورت نمی‌گیرد. بر طبق مطالعات مک لاگین (۲۰۰۹) از رایج‌ترین انواع آسیب‌های روانی اختلال افسردگی نوجوانی است که به دلیل ارتباطی که با مشکلات هیجانی دوران بزرگسالی دارد شرایط سختی ایجاد کرده و نیازمند توجه خاصی است. مطالعات نشان می‌دهد که میزان شیوع افسردگی در بین جوانان و نوجوانان افزایش یافته و تقریباً دو سوم دانش‌آموزان علایم افسردگی را گزارش کرده‌اند (AlAzzam et al, 2021) و این در شرایطی است که به‌خاطر رشد و الزامات تحصیلی آسیب‌پذیری دانش‌آموزان دبیرستانی در برابر افسردگی بیشتر است (Beames et al, 2021). در ایران تقریباً ۱۰ درصد از دانش‌آموزان از نشانه‌های آسیب‌های روان‌شناختی رنج می‌برند و در این میان افسردگی یکی از شایع‌ترین مشکلات بالینی نوجوانان ایرانی است (Ghamari, 2012).

یکی از تلاش‌های پیشگیرانه برای کاهش آسیب‌های روانی و از جمله افسردگی، خردمندی^۲ است. نتایج پژوهش‌ها نشان‌دهنده این است که خردمندی در هنگام روبه‌رو شدن با شرایط مشکل‌آفرین باعث افزایش توانایی خود تنظیمی هیجانی فرد شده و آرامش ذهنی او را ارتقا می‌دهد. خردمندی حوزه‌ای است که به شناخت و تفکر وابسته است و در سال‌های اخیر به زمینه جذاب و روبه‌رشدی برای پژوهش‌های حوزه روان‌شناسی تبدیل شده (Walsh & Reams, 2015) و به‌صورت روزافزونی در گرایش‌هایی مانند روان‌شناسی بالینی و روان‌شناسی آموزش و پرورش موردعلاقه، توجه و بحث قرار گرفته است (Gluck et al, 2013). خردمندی یکی از سازه‌های مهم شناختی و عالی‌ترین مرتبه تفکر می‌باشد. وقتی انسان مراتب مختلف آن را پشت سر می‌گذارد به عالم معنا نزدیک‌تر شده و ارزش‌های زندگی خود را کشف می‌کند. در این حالت خردمندی به‌عنوان بخشی از آخرین مراحل ایده‌آل تحول انسان یکی از انگیزه‌های اصلی مطالعه در روان‌شناسی است (AlAzzam et al, 2021).

افراد خردمند پیوسته به دنبال حفظ دید مثبت و یکپارچه و یافتن معنا و ارزش زندگی خود هستند و همین باعث انسجام هویتی در آن‌ها می‌شود که یکی از مهم‌ترین مسائل دوران نوجوانی است (Webster, 2010). یکی از مواردی که باعث معنا بخشی به زندگی به ویژه در شرایط سخت و رویارویی با چالش‌های زندگی می‌گردد ارزش‌ها هستند. ارزش‌ها عقاید و اصولی را نشان می‌دهند که به نحوی یک رفتار برتر از نظر فردی یا اجتماعی محسوب می‌شود؛ به بیان دیگر ارزش‌ها و باورهای افراد جامعه پیرامون آنچه درست، مطلوب و خوب است اشاره دارد. گرایش افراد و تبیین رفتارهای فردی و اجتماعی آن‌ها از طریق ارزش‌ها نمایان شده و افراد بر اساس ارزش‌هایشان انتخاب کرده و دست به عمل می‌زنند. هم‌چنین پایبندی به ارزش‌ها فرد را در جهت داشتن یک زندگی با معنا و شایسته هدایت می‌کند (Bapiri et al, 2020). به اعتقاد باتیستا و آلموند (۱۹۷۳) هرچقدر فرد در زندگی به ارزش‌های بیشتری باور داشته و به آن پایبند باشد از زندگی باهدف‌تر و معنادارتری برخوردار خواهد بود.

یکی از ویژگی‌های دوران نوجوانی یافتن معنا در زندگی است. هنگامی که نوجوان در زندگی خود معنا را تجربه می‌کند خودش و جهان را به‌صورت منحصربه‌فردی درک می‌کند و قادر می‌شود هر چیزی را که در تلاش است در زندگی انجام دهد به‌خوبی بشناسد و به همین خاطر به دنبال یافتن معنای زندگی خود است؛ اما نوجوان با درجات مختلفی از فعالیت و تلاش در جستجوی این معنا برمی‌آید. معنای زندگی برای هر شخص، خاص و ویژه خودش است و تنها اوست که آن‌گونه که باید آن را انجام می‌دهد و فقط در این حالت است که نیروی معنا خواهی و کاوش معناجویی او را راضی خواهد کرد (Baumeister et al, 2013). معناداری این امکان را برای افراد فراهم می‌کند که بتوانند رویدادها را تفسیر کرده و با توجه به خواسته‌ها و نحوه زندگی‌شان برای خود ارزش‌هایی داشته باشند. داشتن معنا در زندگی درحقیقت

1. Adolescent depression

2. Wisdom

همان ارزش‌گذاری است و هنگامی که یک نوجوان از ارزش‌های واقعی مثبت برخوردار باشد زندگی‌اش با معنا می‌شود (George & Park, 2013).

یکی از مداخلاتی که با تأکید بر گسترش دید انسان نسبت به خود و جهان پیرامونش می‌تواند مورد توجه باشد معنادرمانی^۱ است (Babazadeh et al, 2021). در حقیقت معنادرمانی ترکیبی از عوامل شخصیتی و باورهای بنیادی در رابطه با بودن و داشتن معنی در زندگی است و حاوی ادراکات حاصل از خود می‌باشد. این باورهای بنیادی با جنبه‌های گوناگون از زندگی مانند جنبه‌های جسمی، روانی و اجتماعی در ارتباط است (Steger, 2012). یکی از رویکردهایی که در درمان افسردگی کاربرد داشته و به بیماران در پذیرش زندگی و جستجو و یافتن معنای آن در شرایط دشوار و سخت کمک می‌کند معنادرمانی است. محرک انگیزشی فرد در زندگی قصد و اراده‌ای است که او برای جستجوی معنا در زندگی دارد و از این طریق برای انجام کارها و رفتارها و تجربه‌هایش باهدف درک معنای آن‌ها آزادی انتخاب و عمل پدید می‌آورد و این‌گونه افراد می‌توانند جایگاه خودشان را در موقعیت‌های تغییرناپذیر و سخت پیدا کنند (Wong, 2002). معنادرمانی توسط فرانکل^۲ ابداع شده است. به اعتقاد فرانکل زمانی زندگی جلوه تازه و بدیعی پیدا می‌کند که معنا تحقق یابد؛ در این صورت تحمل و پذیرش همه چیز حتی درد و رنج در پرتوی این معنا ممکن می‌شود و همین باعث می‌شود که انسان درون تهی و رنجور از خلأ وجودی‌اش به اوج کشیده شود (Schultz, 1977). معنادرمانی یکی از راهبردهای درمانی رویکرد وجودی است که با داشتن پایه‌های فلسفی و نظری عالی زمینه مناسبی را برای کارگروهی فراهم می‌کند. در معنادرمانی گروهی یک ساختار مفهومی برای کمک به بیماران باهدف یافتن معنا در زندگی‌شان ایجاد می‌شود (Bapiri et al, 2020).

باتوجه به این که دوران نوجوانی مشکلات و مسائل خاص خودش را دارد اهمیت داشتن معنا در زندگی روشن می‌شود. علی‌رغم پژوهش‌های گوناگونی که پیرامون تجربه معنا در زندگی انجام شده است هنوز این مسئله که منابعی که به زندگی یک نوجوان معنا می‌بخشد چیست بدون پاسخ مانده است (Bapiri et al, 2020). در پژوهش‌هایی که درباره منابع و ابعاد معنای زندگی صورت گرفته به‌ندرت به دوران نوجوانی توجه شده است و این در حالی است که شکل واقعی ظهور معنا همراه با شکل‌گیری هویت در طی این مرحله از تحول رخ می‌دهد (Brassai et al, 2012). در میان مطالعاتی که پیرامون اثربخشی معنادرمانی انجام شده است پژوهش‌های اندکی به‌طور مستقیم به بررسی متغیرهای خردمندی و ارزش‌ها در نوجوانان و دانش‌آموزان افسرده پرداخته است و افزون بر این انجام روش معنادرمانی بر روی این گروه می‌تواند موجب تغییرات اساسی در خودآگاهی و معنایابی در زندگی‌شان گردد و همین موضوع اهمیت پرداختن به این روش درمانی را روشن می‌کند.

در پژوهش‌های گوناگون اثربخشی معنادرمانی در موقعیت‌های مختلف به اثبات رسیده است (Ranjbar et al, 2014). اثربخشی معنادرمانی گروهی در مورد متغیرهایی مانند افسردگی (Southwick et al, 2016)، تاب‌آوری (Ghazali et al, 2018)، سلامت روان (Souri, 2015)، امید به زندگی (Gholami et al, 2009)، افزایش خودپنداره مثبت (Soetrisno et al, 2017)، مسئولیت‌پذیری (Poostchian et al, 2017؛ Julom & Guzman, 2013)، بهزیستی روان‌شناختی (Shojaei & Eskandarpour, 2016؛ Soleimani & Khosravian, 2016)، کاهش ولع مصرف مواد و پیشگیری از آن (Niknam et al, 2018) و کیفیت زندگی (Saffarinia & Dortaj, 2017) در گروه‌های مختلف نشان داده شده است. علی‌رغم این که پیشینه پژوهش بیانگر کارایی بالینی معنادرمانی در پژوهش‌های مختلف بوده است؛ اما در خصوص اثربخشی معنادرمانی گروهی بر متغیرهایی مانند خردمندی و ارزش‌های دانش‌آموزان نوجوان کمبود پژوهش‌های بالینی در کشور مشهود است و خلأ پژوهشی در این قسمت به‌شدت احساس می‌شود. باتوجه به مطالب

1. Logo therapy

2. Frankel

3. Existential vacuum

بیان شده مسئله پژوهش حاضر آن است که آیا معنادرمانی گروهی بر خردمندی و ارزش‌های دانش‌آموزان دختر افسرده مؤثر است؟

روش

این پژوهش به لحاظ نوع روش نیمه‌آزمایشی با طرح پیش‌آزمون - پس‌آزمون با گروه گواه و به لحاظ هدف کاربردی بود. معنادرمانی گروهی متغیر مستقل و خردمندی و ارزش‌ها متغیرهای وابسته پژوهش بودند.

جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری: جامعه آماری شامل همه دانش‌آموزان دختر افسرده دوره دوم متوسطه شهر شهرکرد (دامنه سنی ۱۵ تا ۱۸ سال) در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ بودند. با توجه به این که در مطالعات نیمه‌آزمایشی حداقل حجم نمونه ۱۵ نفر برای هر گروه مناسب تشخیص داده شده است (Delavar, 2007) و با در نظر گرفتن یک گروه آزمایش و یک گروه گواه برای این مطالعه، ۳۰ نفر به عنوان حجم نمونه در نظر گرفته شد. برای انتخاب افراد نمونه پژوهش حاضر به روش نمونه‌گیری در دسترس از بین مدارس دخترانه دوره دوم متوسطه در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱، یک مدرسه و به صورت تصادفی از بین مقاطع تحصیلی (پایه دهم، یازدهم و دوازدهم) پایه یازدهم انتخاب شد. بر این اساس از بین افرادی که علاوه بر تمایل برای شرکت در پژوهش در پرسش‌نامه افسردگی بک-۲ نمره بالاتر از میانگین دریافت کرده بودند به طور تصادفی تعداد ۳۰ نفر انتخاب و به صورت گمارش تصادفی و به طور مساوی در گروه آزمایش (گروه معنادرمانی گروهی) و گروه گواه جایگزین شدند. معیارهای ورود عبارت بودند از داشتن رضایت آگاهانه برای مشارکت در این پژوهش، قراردادن در فاصله سنی ۱۵ تا ۱۸ سال، داشتن نمره بالاتر از میانگین در پرسش‌نامه افسردگی بک-۲ (نمره بالاتر از ۲۰)، عدم آموزش قبلی در رویکرد معنادرمانی، مبتلا نبودن به بیماری جسمانی و روانی مزمن و دریافت نکردن درمان روان‌شناختی به طور هم‌زمان؛ ملاک‌های خروج نیز شامل عدم همکاری و رعایت نکردن قوانین گروه، غیبت در بیش از دو جلسه، انصراف از مشارکت در پژوهش و نداشتن هر کدام از معیارهای ورود به پژوهش بود. جهت جمع‌آوری اطلاعات از ۳ پرسش‌نامه به شرح زیر استفاده گردید.

پرسش‌نامه افسردگی بک-۲ (BDI-2) (۱۹۹۶): این ابزار از نوع خود گزارش‌دهی با ۲۱ سؤال میزان و شدت افسردگی آزمودنی‌ها را می‌سنجد و برای افراد ۱۳ سال به بالا قابل اجرا است. دامنه نمرات هر گویه بین صفر تا سه بر اساس حال فرد در طی دو هفته گذشته است. در چندین مطالعه همسانی درونی قابل قبول، دارای قابلیت اعتماد به آزمون مجدد و روایی درونی در گروه نوجوانان به اثبات رسیده است (Reynolds, 1994). ضریب هم‌بستگی پرسش‌نامه افسردگی بک و مقیاس خودسنجی افسردگی زونگ^۲ ۰/۷۶، و با مقیاس افسردگی MMPI، ۰/۷۴، و قابلیت پایانی آن بین ۰/۴۸ تا ۰/۸۶، گزارش شده است (Beck et al, 1996). فاسم‌زاده و همکاران (۱۳۸۳) قابلیت اعتماد این مقیاس را برای نوجوانان ایرانی ۰/۷۴، و ثبات درونی و آلفای کرونباخ را ۰/۸۷، گزارش کرده‌اند.

مقیاس خردمندی^۳ (WS) (۲۰۱۲): این مقیاس را اشمیت، مولدون و پوندرز^۴ (۲۰۱۲) باهدف بررسی و اندازه‌گیری خردمندی طراحی کرده‌اند. این مقیاس ۲۱ گویه دارد و نمره‌گذاری آن به صورت طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای (از کاملاً مخالفم (نمره ۱) تا کاملاً موافقم (نمره ۵)) می‌باشد. سؤالات ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴ و ۱۵ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شود. اشمیت، مالدون و پاندرز (۲۰۱۲) از ضریب آلفای کرونباخ برای سنجش پایایی این مقیاس استفاده کردند که این ضریب برابر ۰/۸۴، گزارش شد. هم‌چنین در پژوهش آن‌ها روایی این مقیاس از طریق تحلیل عامل تأییدی برابر ۰/۶۴ بود. اکبری، هاشمی و خبازی کناری (۱۳۹۵) مقیاس خردمندی را در ایران هنجاریابی کرده و پایایی این مقیاس

1. Beck depression questionnaire

2. Zung depression self-evaluation

3. Wisdom Scale

4. Schmit, Muldoon & Ponders

را با استفاده از ضریب آلفای کرونیباخ ۰/۷۸، گزارش کردند. هم چنین در پژوهش بابازاده، موسی‌زاده و تکلوی (۱۴۰۱) پایایی ۰/۶۹۲ برای این مقیاس از طریق ضریب آلفای کرونیباخ گزارش شده است.

پرسش‌نامه نظام ارزشی شوارتز^۱ (SVS) (۲۰۰۶): پرسش‌نامه استاندارد نظام ارزشی شوارتز (۲۰۰۶) دارای ۵۷ گویه می‌باشد. نمره‌گذاری برطبق طیف لیکرت هفت‌گزینه‌ای (از مخالف ارزش‌های من نمره صفر تا عالی نمره ۶) می‌باشد. نمرات اگر کمتر از ۱۱۴ باشد بیانگر این است که ارزش‌های فرد در حد پایین است. نمرات بین ۱۱۴ تا ۱۷۱ ارزش‌های فرد در حد متوسط و نمرات بالاتر از ۱۷۱ ارزش‌های فرد را در حد بالا نشان می‌دهد. پایایی مقیاس ارزشی شوارتز با روش آلفای کرونیباخ را تجلی فر، حیاتی و قدرتی میر کوهی (۱۳۹۹) ۰/۸۷، کاتبی (۱۳۹۴) ۰/۷۸ و ماندگاری (۱۳۹۲) ۰/۹۶۳ گزارش کرده‌اند.

روش اجرا: پس از انتخاب و انتصاب تصادفی آزمودنی‌ها در دو گروه آزمایش و گواه، ابتدا پیش‌آزمون اجرا شد و سپس به گروه آزمایش معنادرمانی گروهی در ۸ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای به‌صورت هفتگی و بر اساس پروتکل برنامه معنادرمانی فرانکل (۱۹۷۹) ارائه گردید؛ درحالی‌که برای گروه گواه مداخله‌ای صورت نگرفت. پس از پایان جلسات درمانی هر دو گروه مجدداً از طریق پرسش‌نامه‌های پژوهش مورد ارزیابی (پس‌آزمون) قرار گرفتند. روش مداخله‌ای این پژوهش، روش معنادرمانی فرانکل (۱۹۷۹) بود که به‌عنوان الگو به کار گرفته شد و خلاصه فرایند جلسات در جدول ۱ گزارش شده است. در نهایت پس از اجرای پس‌آزمون، داده‌های جمع‌آوری‌شده با روش تحلیل کوواریانس و با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS-۲۶ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

جدول ۱: خلاصه جلسات مداخله معنادرمانی طبق پروتکل فرانکل (۱۹۷۹)

جلسات	شرح مختصر جلسات
جلسه اول	آشنایی درمانگر و اعضای گروه با یکدیگر - بیان قوانین گروه - تعیین اهداف گروه - اجرای پیش‌آزمون - شرح مختصری از رویکرد معنادرمانی و زندگی‌نامه دکتر فرانکل
جلسه دوم	توضیح مفاهیم اصلی معنادرمانی - بیان لزوم وجود معنا در زندگی - اراده معطوف به معنا - تسلیم‌نشدن و مقابله‌کردن - ظرفیت منحصر به فرد انسان برای آزادی در انتخاب در هر شرایطی - آشنایی شرکت‌کنندگان با مبحث تغییر نگرش‌ها و تأثیر آن بر زندگی‌شان
جلسه سوم	آگاهی از مسئولیت‌پذیری و توجه به احساس مسئولیت در مقابل انتخاب‌های خود - بیان رابطه بین آزادی و مسئولیت شخصی - گرفتن معنا از تجربه ارزش‌ها و مسئولیت
جلسه چهارم	شناخت منابع معنا - ارزش‌های خلاق، تجربی و گرایشی در زندگی - آموزش ترمیم و بازسازی افکار برای رهایی از احساسات بی‌ارزش و پوچ
جلسه پنجم	لزوم حفظ هویت و ارتباط با دیگران - علاقه اجتماعی - توجه به بعد انسانی عشق - صحبت درباره جنبه‌های متفاوت عشق - یافتن معنای عشق
جلسه ششم	بررسی معنای رنج - پذیرش حقیقت درد و رنج در زندگی
جلسه هفتم	تعریف معنای باور و پذیرش خویشتن - خودحمایتی - دستیابی به آزادی و خودشکوفایی و تعالی خویشتن
جلسه هشتم	خلاصه و جمع‌بندی مباحث - اجرای پس‌آزمون - بیان گروه از دستاوردهایشان - تشکر از اعضای گروه به علت همکاری - اختتامیه

^۱. Schwartz

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی نشان داد که از بین ۳۰ شرکت‌کننده در این پژوهش (۱۵ نفر در گروه آزمایش و ۱۵ نفر در گروه گواه) که همگی دختر و در مقطع یازدهم مشغول به تحصیل بودند بیشتر آزمودنی‌ها در رشته ریاضی با فراوانی (درصد) ۱۲ (۰/۴۰) و در سن ۱۷ سال با فراوانی (درصد) ۲۱ (۰/۷۰) بود. در ادامه شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش در دو گروه آزمایش و گواه و در مرحله پیش‌آزمون و پس‌آزمون آورده شده است (جدول ۲).

جدول ۲: شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش به تفکیک گروه و مرحله آزمون

	پیش‌آزمون		پس‌آزمون	
	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد
خردمندی	آزمایش	۴۷/۲۰	۶۵/۴۰	۱۴/۵۶
	گواه	۴۳/۶۰	۴۲/۸۰	۴/۳۲
ارزش‌ها	آزمایش	۱۵۲/۹۳	۲۰۱/۹۳	۳۸/۳۴
	گواه	۱۵۱/۹۰	۱۵۱/۱۳	۲۰/۴۱

طبق جدول ۲ در تمامی متغیرهای پژوهش، میانگین گروه آزمایش از پیش‌آزمون تا پس‌آزمون بهبود یافته است؛ درحالی‌که در گروه گواه این تغییر مشاهده نمی‌شود؛ بنابراین چنانچه ملاحظه می‌شود تفاوت موجود در بین دو گروه در مرحله پس‌آزمون به نفع گروه آزمایش است.

برای تعیین نرمال بودن توزیع داده‌ها از آزمون شاپیرو - ویلک استفاده شد که در گروه آزمایش برای متغیر خردمندی $P=0/474$ و ارزش‌ها $P=0/884$ و در گروه گواه برای متغیر خردمندی $P=0/614$ و ارزش‌ها $P=0/933$ و $P=0/301$ بود. از آن جا که سطح معنی‌داری به‌دست‌آمده در آزمون شاپیرو - ویلک در متغیرهای پژوهش بیش از مقدار ملاک $0/05$ می‌باشد در نتیجه می‌توان گفت که توزیع متغیرهای مورد بررسی در نمونه آماری دارای توزیع نرمال می‌باشد و می‌توان فرضیه‌های پژوهش را از طریق آزمون‌های پارامتریک مورد آزمون قرارداد. هم چنین پیش‌فرض همگونی شیب رگرسیون نیز بررسی شد. نتایج حاصل از F محاسبه شده حاکی از عدم معناداری آن بر متغیرهای وابسته بود که نشانگر رعایت‌شدن این پیش‌فرض می‌باشد (خردمندی $F=0/664$ و $P=0/524$ ؛ ارزش‌ها $F=1/026$ و $P=0/374$). نتیجه آزمون ام باکس ($P=0/093$ ، $F=1/452$ ، $Box\ M=12/324$) نیز در بررسی مفروضه همگنی ماتریس‌های واریانس کوواریانس نشان داد که باتوجه‌به این که مقدار سطح معناداری بزرگ‌تر از $0/05$ است؛ بنابراین می‌توان گفت این مفروضه نیز به‌خوبی رعایت شده است. برای بررسی پیش‌فرض همگنی واریانس‌ها در گروه‌های مورد پژوهش نیز از آزمون لوین استفاده شد که برای متغیر خردمندی $F=0/103$ و $P=0/750$ و ارزش‌ها $F=1/967$ و $P=0/172$ به دست آمد و باتوجه‌به این نتایج می‌توان گفت فرض صفر برای برابری واریانس‌های نمرات دو گروه در متغیرهای پژوهش در پس‌آزمون تأیید شده است.

باتوجه‌به این که مفروضه‌های تحلیل کوواریانس برقرار می‌باشد از تحلیل کوواریانس تک متغیری برای آزمون فرضیه‌های پژوهش استفاده شد. جدول ۳ نتایج تحلیل کوواریانس تک متغیری را بر روی نمرات پس‌آزمون خردمندی و ارزش‌ها در دو گروه نشان می‌دهد. باتوجه‌به نتایج جدول ۳ می‌توان گفت که معنادرمانی گروهی بر خردمندی و ارزش‌های دانش‌آموزان دختر افسرده تأثیر داشته است ($P < 0/01$).

جدول ۳: نتایج تحلیل کوواریانس تک متغیری را بر روی نمرات پس آزمون متغیرهای وابسته پژوهش در دو گروه

پس آزمون	منبع	SS	df	MS	F	معنی داری	مجذور اتا	توان آماری
خردمندی	گروه	۴۶۹۲/۲۴۱	۱	۴۶۹۲/۲۴۱	۹۲/۴۱۱	۰/۰۰۱	۰/۷۸۷	۱/۰۰۰
	خطا	۱۲۶۹/۳۸۸	۲۵	۵۰/۷۷۶				
ارزش‌ها	گروه	۳۶۵۳۵/۲۲۳	۱	۳۶۵۳۵/۲۲۳	۹۳/۲۹۰	۰/۰۰۱	۰/۶۷۹	۱/۰۰۰
	خطا	۹۷۹۰/۷۷۴	۲۵	۳۹۱/۶۳۱				

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از مطالعه حاضر تعیین اثربخشی معنادرمانی گروهی بر خردمندی و ارزش‌های دانش‌آموزان دختر افسرده بود. نتایج به‌دست‌آمده نشان داد معنادرمانی گروهی بر خردمندی دانش‌آموزان دختر افسرده اثربخش بوده و این اثربخشی از نظر آماری معنادار است ($P < 0.01$). این یافته به این معنی است که معنادرمانی گروهی منجر به افزایش نمرات خردمندی دانش‌آموزان دختر افسرده شده و باتوجه‌به این نتایج اولین فرضیه پژوهش تأیید شده است. نتایج به‌دست‌آمده از پژوهش حاضر با یافته‌های مطالعه بابازاده، موسی‌زاده و تکلوی (۱۴۰۱) با عنوان بررسی اثربخشی معنادرمانی بر تاب‌آوری و خردمندی دختران فراری و بدسرپرست تحت مراقبت سازمان بهزیستی همسویی مستقیم دارد. یافته‌های به‌دست‌آمده از پژوهش با استناد به دیدگاه فرانکل پیرامون معنادهی در زندگی قابل‌تبیین می‌باشد. چنانچه در این خصوص می‌توان بیان کرد که رمز سلامتی انسان از نظر فرانکل، معناجویی است که او آن را تلاش فرد برای دستیابی به بهترین معنای ممکن برای زیستن تعریف می‌کند (Frankel, 1987). باور فرانکل بر این بود که معناجویی بشر در بستر مسئول بودن و آزادی محقق می‌گردد. منظور از آزادی این است که انسان توانایی‌هایی از رویدادهای فشار آفرین زندگی را دارد و از این طریق می‌تواند به حقیقت انسانی و خویشتن خویش دست یابد؛ این در حالی است که آزادی فقط نیمی از حقیقت وجودی انسان بوده و نیمه دیگر آن مسئول بودن او می‌باشد. به دنبال مسئول بودن، مکلف بودن مطرح می‌شود و به این معنی است که هر فردی برای بودن، شدن و اعمال خود مسئول است. به‌خاطر داشتن آزادی و مسئولیت است که انسان قادر می‌شود خود را نه از یک موقعیت که از خویشتن جدا کند (Wong, 2016)؛ معنادرمانی گروهی این وضعیت ادراک را فراهم نموده و در نهایت درک این معنا در زندگی باعث ایجاد افزایش آگاهی از معنای واقعی زندگی و به‌تبع آن خردمندی می‌شود. چنانچه در پژوهش حاضر نیز این مفاهیم برای گروه مورد مطالعه ارائه گردید.

هم چنین نتایج به‌دست‌آمده نشان داد معنادرمانی گروهی بر ارزش‌های دانش‌آموزان دختر افسرده اثربخش بوده و این اثربخشی از نظر آماری معنادار است ($P < 0.01$). نتایج به‌دست‌آمده از پژوهش حاضر با یافته‌های مطالعه تجلی فر، حیاتی و قدرتی میرکوهی (۱۳۹۹) با عنوان بررسی اثربخشی معنادرمانی گروهی بر خودباوری و احساس بی‌ارزشی در سالمندان مبتلا به دیابت نوع دو همسویی مستقیم دارد. در تبیین یافته‌های فوق می‌توان چنین اظهار کرد زمانی که انسان برای یافتن معنای زندگی خود جستجو را آغاز می‌کند در ابتدای راه، به‌جای آرامش درگیر آشفتگی درونی می‌شود (Frankel, 1984). این موضوع بیانگر این است که معنادرمانی به شکل وسیعی در شرایط و موقعیت‌هایی که ممکن است فرد در یافتن حقیقت زندگی خود، به‌نومیدی و احساس بی‌ارزشی دچار شود، کاربرد دارد. معنادرمانی برای درمان بیمارانی که در عملکردهای خود درگیر احساس بیهودگی هستند و افرادی که مشکلات غیرقابل‌تحمل و زندگی خالی از معنا و ارزش دارند، بسیار تأثیرگذار است (Faramarzi & Bavali, 2017). در حقیقت معنادرمانی تلاش انسان در راه دستیابی به یک ارزش و کوشش او برای کسب و کشف معنای زندگی است (Ulrichova, 2012). معنا درمانگرها بر این باورند که فقدان معنا به تجربه احساس بی‌ارزش بودن منجر می‌شود؛ بنابراین به بیماران آموزش می‌دهند که با به‌کارگیری ارزش‌های خلاقانه، ارزش‌های تجربی و ارزش‌های نگرشی معنایی هدفمند در زندگی خود پیدا کنند (Ameli & Dattilio, 2013). به اعتقاد فرانکل (۱۹۸۴) برخی از تنش‌ها لازمه سلامت ذهن می‌باشد.

تنش میان آن چه به دست آمده و آن چه باید انجام شود یا فاصله بین آن چه هست و آن چه باید شود. تنش‌هایی از این نوع در وجود هر فردی یافت می‌شود و چنین کشمکش‌هایی برای انسان لازم است. از طریق معنادرمانی مراجع می‌آموزد که ممکن است موفق نشود که تشویش‌های زندگی خود را مهار نماید اما می‌تواند روش‌های برخورد با آنان را تغییر دهد. نتیجه این عمل آن است که انسان از احساس بی‌ارزشی که از نشانه‌های مهم بی‌معنا بودن زندگی است به سمت احساس باارزش بودن و ارزش داشتن که از طریق معناجویی حاصل می‌شود حرکت می‌کند (Milani, 2019). باتوجه به آن چه که بیان شد دانش‌آموزان زمانی که هدف از زندگی خود را ندانند، احساس فاقد ارزش بودن و احساس بی‌معنایی می‌کنند. به همین دلیل در برنامه درمانی پیشنهاد گردید که با شناخت ارزش‌های وجودی خودشان به دنبال کشف معنایی هدفمند و دستیابی به ارزش‌های زندگی باشند. سعی شد با استفاده از فنون معنادرمانی به افزایش استقلال فردی و احساس باارزش بودن دانش‌آموزان کمک شود و در جلسات معنادرمانی گروهی به این موضوع پی ببرند که مجبور به تحمل بی‌معنایی زندگی نیستند، بلکه وظیفه آن‌ها این است که برای خود معنایی باارزش بیابند. در مجموع بر اساس نتایج به دست آمده قابل بیان است که مداخله معنادرمانی بر بهبود خردمندی و ارزش‌های دانش‌آموزان دختر افسرده مؤثر و سودمند بوده است. باتوجه به آن چه بیان شد در پژوهش حاضر سعی شد از طریق معنادرمانی گروهی بر آزادی در انتخاب، تسلط آگاهانه بر زندگی و به دنبال آن انتخاب معنایی ارزشمند برای بودن تأکید گردد و با استفاده از این شیوه عزت‌نفس، فردیت و سطح کنترل درونی دانش‌آموزان بهبود یابد. در حقیقت معناجویی و دستیابی به معنا در زندگی باعث می‌شود که فرد ضمن برقراری رابطه مثبت با دیگران، استقلال خود را در زندگی حفظ کرده و نسبت به توانمندی‌ها و ویژگی‌های روان‌شناختی خود به درک شخصی برسد. براین اساس نتایج حاصله بر اهمیت به‌کارگیری این روش درمانی توسط مشاوران مدارس و درمانگران فعال در مراکز وابسته به آموزش و پرورش تأکید دارد. همسو با مطالعات دیگر علوم انسانی پژوهش حاضر نیز دارای محدودیت‌هایی مانند استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس، محدود بودن نمونه آماری به جنسیت مؤنث و مقطع تحصیلی و نداشتن مرحله پیگیری بود؛ بنابراین چنانچه در مطالعات بعدی این محدودیت‌ها از سوی پژوهشگران مورد توجه قرار گیرد قابلیت تعمیم نتایج به دست آمده افزایش می‌یابد. هم چنین پیشنهاد می‌شود با توجه به یافته‌های پژوهش از محتوی جلسات معنادرمانی توسط مشاوران مدارس در طول سال تحصیلی به صورت کارگاهی یا آموزش‌های فوق برنامه استفاده شود و درمانگران فعال در مراکز وابسته به آموزش و پرورش، بیش از پیش با معنادرمانی و تکنیک‌های وابسته به آن آشنا شده و باتوجه به متناسب بودن آن با سیستم آموزش و پرورش، از این رویکرد به صورت فردی و گروهی باهدف پیشگیری یا درمان استفاده کنند. بدیهی است که با در نظر داشتن وضعیت خاص جسمی و روانی دانش‌آموزان در دوره نوجوانی و بلوغ، چنانچه به آن‌ها در درک شرایط زندگی خود، حل مشکلات و پیدا کردن هدف و معنای زندگی‌شان کمک شود جامعه بزرگسال آینده از آسیب‌های روانی و اجتماعی مصون خواهد بود.

مشارکت نویسندگان

طراحی، اجرا و نگارش پژوهش: مریم محمدقاسمی سامانی؛ استاد راهنما: الهام فروزنده.

تشکر و قدردانی

این مقاله برگرفته از پایان نامه است. از کلیه دانش‌آموزان و معلمان که در این پژوهش همراه ما بودند کمال تشکر را داریم.

تعارض منافع

«هیچ گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.»

References

- Akbari, A., Hashemi, S., & Khabazi Kenari, M. (2016). Investigating the psychometric properties of the wisdom scale. *Positive Psychology Research Journal*, 2(2), 19–34. [In Persian]
<https://doi.org/10.22108/ppls.2016.21334>
- AlAzzam, M., Abuhammad, S., Tawalbeh, L., & Dalky, H. (2021). Prevalence and correlates of depression, anxiety, and suicidality among high school students: a national study. *Journal of Psychosocial Nursing and Mental Health Services*, 59(8), 43-51. Doi: 10.3928/02793695-20210426-02
- Ameli, M., & Dattilio, F.M. (2013). Enhancing Cognitive Behavior Therapy with Logo therapy: Techniques for Clinical Practice. *Journal of Psychotherapy*, 50(3), 387-391. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/a0033394>
- Amirloo, I., & Naderi, F. (2017). The effectiveness of logotherapy training on image of God, death anxiety, and religiosity among second-grade high school students in Ahvaz. *Knowledge & Research in Applied Psychology*, 18(1), 1–11. [In Persian]
- Arab Nosratabadi, M. (2023). The effectiveness of logotherapy on self-acceptance, behavioral emotion regulation, and anxiety of female students with eating disorders. Master's thesis, Payame Noor University, Tehran, Pakdasht Center. [In Persian]
- Azizmohammadi, S. (2022). The effectiveness of a logotherapy-based intervention program on emotional exhaustion and school anxiety in students. *Proceedings of the 1st National Conference on Advances in Developmental and Educational Psychology*, Bandar Abbas. [In Persian]
- Babazadeh, A., Mousazadeh, T., & Taklavi, S. (2021). Comparison of the effectiveness of logotherapy and acceptance and commitment therapy on resilience of runaway and poorly supervised girls under welfare care. *Disability Studies*, 11(1), 19. [In Persian]
- Babazadeh, A., Mousazadeh, T., & Taklavi, S. (2022). The effectiveness of logotherapy on resilience and wisdom of runaway and poorly supervised girls under the care of the Welfare Organization. *Royesh-e Ravanshenasi*, 11(1), 142–235. [In Persian]
- Bapiri, O. A., Kalantari, M., Neshat Doost, H. T., & Arezzi, H. R. (2020). Developing a meaning-in-life model and comparing the effectiveness of model-based training with Frankl's meaningfulness concepts on hopelessness and suicidal ideation of female high school students. *Journal of Psychological Science*, 19(94), 1243–1256. [In Persian]
- Batista, J. Almond, R. (1973). The Development of Meaning in life. *Psychiatry*, 36(4), 409-427. Doi: 10.1080/00332747.1973.11023774
- Baumeister, R. D., Vohs, K. D., Aaker, J. L., & Garbinsky, E. N. (2013). Some key differences between a happy life and a meaningful life. *The Journal of Positive Psychology*, 8(6), 505–516. DOI:10.1080/17439760.2013.830764
- Beck, A. T., Steer, R. A., Ball, R., & Ranieri, W. (1996). Comparison of Beck depression inventories – IA and II in psychiatric outpatients. *Journal of personality assessment*, 67(3), 588–597. Doi:10.1207/s15327752jpa6703_13
- Beames, J. R., Lingam, R., Boydell, K., Calear, A. L., Torok, M., Maston, K., Zbukvic, I., Huckvale, K., Batterham, P. J., & Christensen, H. (2021). Protocol: Protocol for the process evaluation of a complex intervention delivered in schools to prevent adolescent depression: the Future Proofing Study. *BMJ Open*, 11(1). e042133. Doi: 10.1136/bmjopen-2020-042133
- Boyne H, Hamza CA. (2022). Depressive symptoms, perceived stress, self-compassion and nonsuicidal self-injury among emerging adults: an examination of the between and within-person associations over time. *Emerg Adulthood*;10(5):1269-85. Doi:10.1177/21676968211029768

Brassai, L; Piko, B. F. & Steger, M. F. (2012). Existential Attitudes and Eastern European Adolescents' Problem and Health Behaviors: Highlighting the Role of the Search for Meaning in Life. *Psychological Record*, 62(4), 719-734. Doi:10.1007/BF03395831

Dantamas, S., & Olatunji., A.A., (2022). Effect Of Rational Emotive Behaviour Therapy And Logotherapy In Reducing Trauma Among Women In Yobe State Internally Displaced Person's Camp. *International Journal of Innovative Psychology & Social Development*. 10 (4):100-108. Doi:10.18535/ijsshi/v7i03.06

Delavar, A. (2007). *Research methods in psychology and educational sciences*. Tehran: Ravan. [In Persian]

Eshaghi, Z., & Rigi Nejad Shouraki, S. (2022). Treatment of students' anxiety in Mirjaveh based on Frankl's logotherapy theory. *Proceedings of the 4th National Conference on Professional Research in Psychology and Counseling with a Teacher-Oriented Perspective*, Minab. [In Persian]

Fan-Ko Sun RN PhD, Nien-Mu Chiu MD, YuChun Yao RN, EDD, Ming-Kung Wu MD, Chi-Fa Hung MD, Chien-Chih Chen MD, Yung-Hsuan Lee MD, Chun-Ying Chiang RN, PhD. (2022). The effects of logotherapy on meaning in life, depression, hopelessness, and suicidal ideation, in patients with depression: An intervention study. *perspectives in psychiatric care*. 1891-1899. Doi:10.1111/ppc.13003

Faramarzi, S., & Bavali, F. (2017). The effectiveness of group logo therapy to improve psychological well-being of mothers with intellectually disabled children. *International Journal of Developmental Disabilities*, 63(1), 1-7. Doi:10.1080/20473869.2016.1144298

George, L. S., & Park, C. L. (2013). Are meaning and purpose distinct? An examination of correlates and predictors. *The Journal of Positive Psychology*, 8(6), 365–375. Doi:10.1080/17439760.2013.805801

Ghamari, M. (2012). Family Function and Depression, Anxiety, and omatization among College Students. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 2(5), 101-105. Doi: 10.1002/jclp.20632

Ghazali, S., Moradi Beglouei, M., Sarichloo, M. E., & Alipour, M. (2018). The effect of group logotherapy on resilience of wives of men with substance abuse. *Iranian Journal of Psychiatric Nursing*, 6(3), 53–59. [In Persian]

Gholami, M., Pasha, G., & Soudani, M. (2009). The effectiveness of group logotherapy training on hope for life and general health of female thalassemia patients. *Knowledge & Research in Applied Psychology*, 11(42), 23–42. [In Persian]

Gluck, J., Konig, S., Naschenweng, K., Redzanowski, U., Dorner, L., Straber I., & Wiedermann, W. (2013). How to measure wisdom: content, reliability, and validity of five measures. *Frontiers in psychology*, 4(405), 1-13. Doi:10.3389/fpsyg.2013.00405

Grover, K. E., Green, K. L., Pettit, J. W., L. L., Monteith, Garza M. J., & Venta, A.(2009). Problem solving moderate the effects of life event stress and chronic stress on suicidal behaviours in adolescents. *The Journal of Clinical Psychology*, 65(12), 1281—1290. Doi: 10.1002/jclp.20632

Hessam, T. (2020). The effectiveness of logotherapy on distress tolerance and post-traumatic stress in female students of flood-affected Aqqala. Master's thesis, Payame Noor University, Gorgan Center. [In Persian]

Julom, M., & Guzmán, D. (2013). The Effectiveness of Logotherapy Program in Alleviating the Sense of Meaninglessness of Paralyzed Inpatients. *International Journal of Psychology & Psychological Therapy*, 13(3), 357-371.

Kang, K. A., Kim, S. J., Song, M. K., & Kim, M. J (2013). Effects of Logo therapy on Life Respect, Meaning of Life, and Depression of Older School-age Children. *Journal of Korean Academy of Nursing*, 43(1), 91-101. Doi:10.4040/jkan.43.1.91

Katabi, B. (2015). The relationship between value systems of junior high school teachers in Marvdasht and their self-awareness. *Modern Management Quarterly*, 17, 63–78. [In Persian]

Kehusmaa J, Ruotsalainen H, Männikkö N, Alakokkare AE, Niemelä M, Jääskeläinen E, et al. (2022). The association between the social environment of childhood and adolescence and depression in young adulthood - A prospective cohort study. *J Affect Disord*. 305:37-46. Doi: 10.1016/j.jad.2022.02.067

Kim T-H, Lee SM, Yu K, Lee S, Puig A . (2005). Hope and the meaning of life as influences on Korean adolescents' resilience: Implications for counselors. *Asia pacific education review*. 6(2):143-152. Doi:10.1007/BF03026782

Linley, PA., Joseph, S., Harrington, S., & Wood, AM., (2006). Positive psychology: Past, present, and (possible) future. *The Journal of Positive Psychology*.;1(1):3-16. Doi:10.1080/17439760500372796

McLaughlin, K. (2009). Universal prevention for adolescent depression. In S., Nolen-Hoeksema and L. M., Hilt, eds. *Handbook of depression in adolescents*. New York: Routledge.

Makvandi, L., & Rezaei, S. (2022). The effectiveness of group logotherapy training on hopelessness of junior high school students in Rasht. *Proceedings of the 7th National Conference on Modern Research in Educational Sciences and Psychology*, Tehran. [In Persian]

Mandegari, M. (2013). A comparative study of value systems in families with a substance-dependent member and normal families. Master's thesis, Islamic Azad University, Hormozgan Science and Research Branch. [In Persian]

Milani, M. (2019). *Logotherapy: Foundations and applications of logotherapy*. Tehran: Arasbaran. [In Persian]

Moghadampour, E., Yousefvand, M., Alavi, Z., & Khosravi, S. (2018). The effectiveness of logotherapy on academic motivation and academic perseverance in male high school students in Khorramabad during the 2016–2017 academic year. *Royesh-e Ravanshenasi (Scientific Journal)*, 7(9), 123–138. [In Persian]

Momeni, M., Mahan Manshaee, G., & Aghaei, A. (2023). The effectiveness of logotherapy on meaning level and cognitive avoidance of female students exposed to high-risk behaviors. *Quarterly Journal of New Psychological Research*, 18(70), 229–237. [In Persian] <https://doi.org/10.22034/jmpr.2023.16513> .

Moor, S., Maguire, A., McQueen, H., Wells, J. E., Elton, R., Wrate, R., & Blair, C.(2007). Improving the recognition of depression in adolescence: Can we teach the teachers?. *Journal of Adolescence*. 30(1), 81-95. [Doi: 10.1016/j.adolescence.2005.12.001]

Niknam, M., Maddahi, M. E., & Shafi'abadi, A. (2018). The effectiveness of logotherapy on reducing cravings and preventing relapse in women with substance dependence. *Health Psychology*, 7(1), 56–73. [In Persian]

Poostchian, T., Kazemi, A. S., Rezaei, O., & Kazemi, M. S. (2017). The effectiveness of logotherapy-based group therapy on hope for life and resilience in divorced women. *Iranian Journal of Psychiatric Nursing*, 5(6), 45–51. [In Persian]

Ranjbar, E., Rasouli, M., & Sanaei, B. (2014). The effect of group logotherapy on improving the mental health of first-year male students in boarding high schools. *Journal of Clinical Psychology and Counseling Research*, 4(1), 37–54. [In Persian] <https://doi.org/10.2067/ijap.v4i1.14404>

Rathi, N & Rastogi, R.(2007). Meaning in life and psychological well-being in preadolescents and adolescents. *Journal of the Indian Academy of Applied Psychology*. 33(1):31-38.

Reynolds, W. M.,(1994). Assessment of depression in children and adolescents by self-report questionnaire, In W. M. Reynolds & H. F. Johnston, eds. *Handbook of Depression in Children and Adolescents*, New York: Plenum Press, 209– 234.

Saffarinia, M., & Dortaj, A. (2017). The effectiveness of group logotherapy on hope for life and psychological and social well-being of elderly women living in nursing homes in Dubai. *Salmand: Iranian Journal of Ageing*, 12(4), 485–493. [In Persian]

Schmit, D, E., Muldoon, J., & Pounders, K. (2012). What is Wisdom? The Development and Validation of a Multidimensional Measure. *Journal of Leadership, Accountability and Ethics*, 9(2), 39-54.

Schultz, D. (1977/2005). *Psychology of perfection* (M. Khoshdel, Trans.). Tehran: Peykan. [In Persian]

Schwartz, S. (2006). Basic human values: Theory, measurement, and applications. *Revue Fran aise de Sociologie*, 47(4), 929-968.

Shojaei, A., & Eskandarpour, B. (2016). The effectiveness of Frankl's group logotherapy on psychological well-being and happiness of orphaned and poorly supervised students. *School and Educational Psychology*, 5(2), 71–91. [In Persian]

Soetrisno, A, Sulistyowati S, Ardhianto A, & Hadi S.(2017). The effect of logotherapy on the expressions of cortisol, HSP70, Beck Depression Inventory (BDI), and pain scales in advanced cervical cancer patients. *Health care for women international*, 38(2): 91-9. [Doi: 10.1080/07399332.2016.1237952]

Soleimani, E., & Khosravian, B. (2016). The effect of group logotherapy on marital satisfaction and psychological well-being of incompatible couples. *Family Counseling and Psychotherapy*, 6(2), 1–19. [In Persian]

Souri, H. (2015). The effect of group logotherapy training on hopelessness and aggression in male high school students. *Knowledge & Research in Applied Psychology*, 16(1), 118–125. [In Persian]

Southwick SM, Lowthert BT, & Graber AV. (2016). Relevance and application of logotherapy to enhance resilience to stress and trauma. *Logotherapy and existential analysis*, Springer, 131-49. Doi: 10.1007/978-3-319-29424-7_13

Steger, M.F. (2012). Experiencing meaning in life: Optimal functioning at the nexus of spirituality, psychopathology, and well -being. In: P.T.P. Wong (Ed.). *The human quest for meaning* (2nd ed.). New York.

Tajallifar, M., Hayati, M., & Ghaderati Mirkouhi, M. (2020). The effectiveness of group logotherapy on self-belief and feelings of worthlessness in elderly patients with type II diabetes. *Aging Psychology*, 6(4), 353–399. [In Persian] <https://doi.org/10.2126/jap.2021.5871.1482>.

Trent ES, Viana AG, Raines EM, Woodward EC, Storch EA, & Zvolensky MJ. (2019). Parental threats and adolescent depression: The role of emotion dysregulation. *Psychiatry Res*, 276, 18-24. Doi:10.1016/j.psychres.2019.04.009

Ulrichova, M. (2012). Logo Therapy and Existential Analysis in Counseling Psychology as Prevention and Treatment of Burnout Syndrome. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 69, 502-509. Doi:10.1016/j.sbspro.2012.11.439

Vajdian, M. R. (2020). Development of an educational package for coping with emotional failure and comparison of its effectiveness with adolescent-centered mindfulness group training and emotion

regulation group training on depression, anxiety, resilience, and emotion regulation of female high school students experiencing emotional failure. Doctoral dissertation, Islamic Azad University, Isfahan (Khorasgan) Branch. [In Persian]

Walsh, R. & Reams, J. (2015). Studies of wisdom: A special issue of integral review. *Integral Review*, 11(2): 1-6.

Webster, J. (2010). Wisdom and positive psychosocial values in young adulthood. *Journal of Adult Development*, 17, 70 -80. Doi: 10.1007/s10804-009-9081-z

Wong, P.T.P. (2016). Integrative Meaning Therapy: From Logotherapy to Existential Positive Interventions. In: Russo-Netzer, P., Schulenberg, S., Batthyany, A. (eds). *Clinical Perspectives on Meaning*. Springer, Cham. Doi:10.1007/978-3-319-41397-6_16

Wong, P.T.P.(2002). Logotherapy. In: Encyclopedia of psychotherapy. *Elsevier*, 107 –13. Doi: 10.1016/B0 -12 - 343010 -0/00134 – 3

Zangiabadi, M. (2018). The effectiveness of emotion-focused processing strategies, self-regulation strategies, and logotherapy on academic emotions, academic adjustment, and academic self-efficacy of female high school students in Kerman. Doctoral dissertation, University of Lorestan. [In Persian]

COPYRIGHTS

©2025 The author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publishers.